

zorg, vrees, vertrouwen, hoop? En hij houdt vol, dat de regeling der samenwerking van al die kleine radertjes ten slotte alleen door den staat zou kunnen geschieden. Bon zegt wel, dat men een levend lichaam niet tot een ambtenarij kan maken. Maar dat is wel waar. De staat is ook een levend lichaam, al leeft het verkeerd. Een levend lichaam moet zijn *eigen* leven leven, en daarvoor moet de geneeskundige stand strijden.

Zij willen eigenlijk beiden hetzelfde; en wel, wat cok wij willen.

ZIEKENHUISARTS EN VUILNISKOETSIER. — Er wordt te Berlijn een dirigeerende arts „van erkende wetenschappelijke beteekenis en rijk aan ervaring” gevraagd voor de inwendige afdeling van een stedelijk ziekenhuis. Jaarwedde 26000 mark.

Na de staking der vuilniskoetsiers hebben deze een weekloon van 800 mark gekregen (*Deutsche med. Wochenschr.*). De dirigeerende arts zal zijn zonen wel voor de vuilnikar laten opleiden, als hij wijs is.

HUISDOKTERSATTESTEN VOOR DE LEVENSVZERZEKERING. — Bij de artsen te Weenen is het denkbeeld opgekomen voor de levens-verzekering niet langer huisdoktersattesten af te geven, „omdat zij eigenlijk in strijd zijn met het beroepsgeheim en het honorarium voor zulke attesten bovendien zeer gering is”. De Weener briefschrijver in de *Deutsche med. Wochenschr.* doet, op de ons reeds sedert een menschenleeftijd bekende gronden, uitkomen, dat alleen de eerste reden geldig en ook afdoende is.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

ZIEKTECONTRÔLE VAN OVERHEIDSPERSONEEL.

In no. 15 van dit *Tijdschrift* zijn door dr. MUNTENDAM enkele gegevens vermeld betreffende de uitkomsten van de ziektecontrôle bij de Posterijen, onder toevoeging van de opmerking, dat wel heel duidelijk is, dat ook hier weer is gebleken, dat het aanstellen van afzonderlijke controleerende geneesheeren in het voordeel en in het belang is van den werkgever (in casu het Rijk).

Onwillekeurig rijst de vraag, hoeveel grooter wel het voordeel voor den werkgever (resp. voor de werkgevers: rijk, provincie en gemeente) zou zijn, wanneer de ingeslagen weg tot het einde toe zou worden bewandeld. Om daarnaar een slag te kunnen slaan, zou men o.a. moeten weten, hoe groot het aantal personen in overheidsdienst is en hoeveel dezer personen reeds nu onder ambtelijke ziektecontrôle vallen.

Laten wij eens aannemen, dat het eerstbedoelde aantal 400000 bedraagt, alsmede dat reeds nu 100000 personen in overheidsdienst ambtelijke contrôle bij ziekte deelachtig worden, dan zou het laatste met 300000 niet het geval zijn.

Wanneer de bij de Posterijen verkregen uitkomsten, waarbij op ongeveer 25000 personen een „besparing” van f 600000.— per jaar wordt geraamd, als maatstaf zouden mogen worden genomen, dan zou het uitstrekken der ambtelijke ziektecontrôle over genoemde 300000 personen een jaarlijksche bate in de schatkist van rijk, provincie en gemeente doen vloeien van $600000 \times \frac{300000}{250000} =$ ruim

7 miljoen gulden.

Intusschen is het zeer wel mogelijk, dat de „Post” in dezen niet als maatstaf mag worden genomen en dat daarenboven het aantal der tot nu toe niet onder ambtelijke ziektecontrôle vallende personen in overheidsdienst geenszins zoo groot is, als in bovenstaand rekensommetje werd ondersteld. Maar gesteld, dat diensvolgens het te besparen bedrag niet 7, maar slechts een paar miljoen zou bedragen, dan zou de invoering van een dergelijken bezuinigingsmaatregel onder

de tegenwoordige tijdsomstandigheden toch misschien nóg wel de overweging waard zijn, te meer als men zich daarbij voor oogen stelt, dat het op deze wijze te bezuinigen bedrag mogelijkerwijze toereikend zou zijn ter bestrijding van de onkosten, verbonden aan de invoering van den ontworpen staatsgezondheidsdienst.

Overigens zou langs dezen weg de in ons land bestaande onbillijkheid kunnen worden weggenomen, dat een deel van het overheids personeel ambtelijke ziektecontrôle geniet; een ander, grooter, deel daarentegen niet.

Hoorn, 23 April 1922.

E. HEKMA.

HOMOSEXUALITEIT.

VAN DER HOOP meent, dat de meeste onderzoekers homosexualiteit als aangeboren beschouwen, omdat „het sinds geruimen tijd mode is om alle psychische verschijnselen, die men niet begrijpt, zonder verder bewijs als aangeboren te beschouwen”. De onderzoekers, die ik aanhaalde, begrijpen de homosexualiteit echter wel. De meesten van hen nemen de „Sexuelle Zwischenstufentheorie” van M. HIRSCHFELD aan, die een merkwaardigen steun heeft gevonden in de onderzoekingen van STEINACH betreffende de puberteitsklier. De kritiek, die op deze onderzoekingen geoefend is, betreft de vraag, of het secretieproduct, dat op de sexueele verschijnselen zoo'n sterken invloed uitoefent, een voortbrengsel is van de tusschenstof of van het zaadvormend gedeelte. Aan den invloed zelf verandert deze kritiek niemandal.

Een aanhanger der school van FREUD zooals VAN DER HOOP, en iemand, die dat niet is, zullen het wel niet spoedig eens worden omtrent de opvatting, die FREUD verkondigt van de homo-erotiek, zooals FREUD de homosexualiteit noemt. Terecht wijst VAN DER HOOP erop, dat FREUD onderscheidt: 1ste het somatisch karakter van het geslacht; 2de de mannelijke of vrouwelijke psychische houding; 3de de keuze van het object.

Ad. 1. geeft ook FREUD toe, dat het physisch hermaphroditisme bestaat en voorkomt. Hij voegt er aan toe, dat ook bij zgn. normalen resten voorkomen van het andere geslacht, en vindt dat heel natuurlijk, daar de oorspronkelijke aanleg van den mensch bisexueel is. Dat klopt trouwens precies met de leer van HIRSCHFELD.

Ad. 2. Ook zij, die aannemen, dat de psychische homosexualiteit aangeboren is, gelooven niet, dat een zuigeling van het homoseksueele type zich (waarneembaar) onderscheidt van een zuigeling van het heteroseksueele type. Zij gronden het aangeboren zijn op de waarneming, dat zoolang er sprake is van psychisch sexueele gevoelens en gedachten, die bij de uraniërs anders zijn dan bij de heteroseksueelen. FREUD zegt daarvan: „Die Eigentümlichkeit der Inversion datiert bei den Individuen entweder von jeher, soweit seine Erinnerung zurückreicht, oder dieselbe hat sich erst zu einer bestimmten Zeit vor oder nach der Pubertät bemerkbar gemacht”, en verder: „Von der extremsten Form kann man etwa regelmässig annehmen dasz die Inversion seit sehr früher Zeit bestanden hat und dasz die Person sich mit ihrer Eigentümlichkeit innig fühlt.

Ad. 3. zegt FREUD van een gedeelte der uraniërs: „Sie sind absolut invertiert d.h. ihr Sexualobject kann nur gleichgeschlechtlich sein, während dasz gegensätzliche Geschlecht für sie niemals Gegenstand der geschlechtlichen Sehnsucht ist, sondern sie kühl lässt oder selbst sexuelle Abneigung bei ihnen hervorruff” enz.

Ik weet heel goed, dat FREUD hieromtrent veel meer zegt, over „Verdrängung” en „Muttercomplex”, maar ik meen met bovenstaande aanhaling uit „Drei Abhandlungen zur Sexualtheorie” van FREUD bewezen te hebben, dat „zelfs FREUD moet toegeven, dat bij een groot gedeelte de homosexualiteit aangeboren is”.

Amsterdam, 23 April 1922.

A. KROVELD.